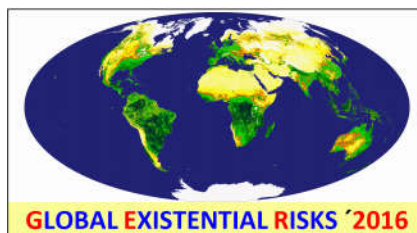

VÝZNAMNÉ MEDZNÍKY V UPLATŇOVANÍ KONCEPCIE UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA NA SLOVENSKU

Miroslav RUSKO – Milan PIATRIK

SIGNIFICANT MILESTONES IN IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SLOVAKIA

ABSTRAKT

Na to, aby mal rozvoj dlhodobý pozitívny efekt, musí byť trvalo udržateľný. Trvalo udržateľný rozvoj hovorí o snahe zabezpečiť, aby zdroje Zeme, ktoré využívame na ekonomický rast, boli dostupné aj pre budúce generácie. Pozornosť, ktorá je v súčasnosti venovaná hrozbám globálnych klimatických zmien, je príkladom ako ľudská sloboda a ľudský rozvoj môžu byť narušené, keď sú záujmy ekonomického rastu a rozvoja oddelené od záujmov životného prostredia. Riešenie súčasných environmentálnych problémov je nielen otázkou technického riešenia, ktoré donedávna bolo vyvolané buď ako reakcia na vzniknutý environmentálny problém alebo v rámci progresívnejšieho prístupu ako preventívny prístup. Mala by to byť zmena hodnotovej orientácie človeka, ako jedinca, ale aj spoločnosti i celého ľudstva.

KEŤOVÉ SLOVÁ: environment, vývoj, trvalo udržateľný rozvoj

ABSTRACT

In order for development to have a long-term positive effect, it must be sustainable. Sustainable development is about ensuring that the resources of the Earth, which we use to promote economic growth, will be available also to future generations. The attention that is currently paid to the threats posed by global climate change is an example of how human freedom and human development can be undermined when the interests of economic growth and development are separated from the interests of the environment. The current environmental problems' solution is not just a question of technical solution, which until recently was caused by either a response to an environmental problem accrued or within the more progressive approach as a preventive approach. It should be a change in the value of the orientation of a human, as an individual, but also of society and all mankind.

KEY WORDS: environment, development, sustainable development

Úvod

Ľudská činnosť využívala prírodné zdroje od nepamäti. Po vyčerpaní miestnych zdrojov dostupných človeku na danom stupni vývoja nedostatok zdrojov ho nútil k zmene spôsobu života. Naši predkovia žijúci v užšom vzťahu s prírodou boli nútení denne vyhodnocovať prírodné riziká a pokiaľ to bolo možné, tak sa im snažili zamedziť alebo sa im vyhnúť.¹ Snaha bola žiť v súlade s prírodnými podmienkami daného regiónu.

Riešenie súčasných environmentálnych problémov je nielen otázkou technického riešenia, ktoré donedávna bolo vyvolané buď ako reakcia na vzniknutý environmentálny problém alebo v rámci progresívnejšieho prístupu ako

¹ NOVÁČEK, P., HUBA, M. *Ohrozená planeta*. Olomouc : PF UP. 1994. ISBN 80-7067-382-6, 203 s.

preventívny prístup. Mala by to byť zmena hodnotovej orientácie človeka, ako jedinca, ale aj spoločnosti i celého ľudstva.

Od 60. rokov 20. storočia sa rozširuje poznanie, že neobmedzený, resp. nekontrolovaný rast akéhokoľvek typu (ľudskej populácie, spotreby, znečistenia a pod.) nie je udržateľný v prostredí reálne existujúcich obmedzených zdrojov. Model industriálnej civilizácie je preto potrebné nahradiť iným – trvalejšou a spravodlivejšou koncepciou. Za takýto koncept sa v súčasnosti považuje udržateľný rozvoj ako možné východisko riešenia nepriaznivých dôsledkov globálnych trendov vývoja spoločnosti a ich negatívnych vplyvov na prírodu. Zdôrazňuje sa potreba založiť túto koncepciu na zdravých ekosystémoch, silnej ekonomike a fungujúcej sociálnej sfére.

Uplatňovanie koncepcie udržateľného rozvoja

Správa Naša spoločná budúcnosť, ktorú vydala Svetová komisia pre životné prostredie pod vedením Gro Harlem Brundtlandovej, definuje udržateľný rozvoj ako rozvoj, ktorý zodpovedá potrebám prítomnosti bez toho, aby obmedzoval možnosti uspokojovať potreby budúcich generácií.^{2, 3}

Komisia vyslovila presvedčenie, že ľudia dokážu vytvoriť budúcnosť, ktorá bude úspešnejšia, spravodlivejšia. Správa Naša spoločná budúcnosť nebola predpoveďou stále rastúceho úpadku životného prostredia, pokračujúcej chudoby a ťažkostí v stále viac znečistenom svete, kde bude zdrojov naďalej ubúdať.⁴

Udržateľný rozvoj v praxi vyžaduje dodržiavanie určitých pravidiel:

- zásadu šetrenia, ktorá znamená najmä obmedzenie plytvania, uprednostňovanie trvanlivých výrobkov pred krátkodobou a jednorazovo použiteľnými (tvoriacimi odpad), obmedzenie strát (napr. tepla, lepšou izoláciou) a pod.,
- recykláciu použitých materiálov a výrobkov, čím sa šetria zdroje a znižuje znečisťovanie okolia odpadmi,
- využívanie obnoviteľných zdrojov, napr. slnečnej, vodnej a veternej energie a uprednostňovanie prírodných materiálov a výrobkov (napr. bavlny pred syntetickými vláknami),
- kontrolu populácie, t. j. stabilizáciu únosného počtu obyvateľov, ktoré je Zem schopná užiť.⁵

Udržateľný rozvoj a Slovenská republika

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v § 6 definuje „trvalo udržateľný rozvoj“ ako rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva funkcie ekosystémov.⁶

Významné dokumenty z hľadiska uplatňovania koncepcie udržateľného rozvoja v SR uvádza tab.1.

Na uskutočnenie vízie udržateľného rozvoja je v SR potrebné ako vstupný predpoklad uskutočniť celkovú zmenu spoločnosti tak, aby spĺňala nasledovné atribúty:

- vyspelá občianska spoločnosť,
- spoločnosť vzdelania (vzdelanostná, učiac sa spoločnosť),
- informačná (informatizujúca sa) spoločnosť,
- spoločnosť s environmentálnym vedomím, priaznivým vzťahom a správaním sa k životnému prostrediu.⁷

² BRUNDTLAND, G. H. et al. *Naše spoločná budúcnosť*. Praha : Academia. 1991. ISBN 80-85368-07-02. 297 s.

³ *Naše spoločná budúcnosť (výťah)*. Brno : EkoCentrum. 3. vyd. ISBN 80-85368-14-5. 59 s.

⁴ BRUNDTLAND, G. H. et al. *Naše spoločná budúcnosť*. Praha : Academia. 1991. ISBN 80-85368-07-02. 297 s.

⁵ WITTLINGER, V., KOTRAS, P. *Technika a životné prostredie*. Bratislava : STU 1999, 139 s. ISBN 80-227-1179-9

⁶ Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí

⁷ MEDERLY, P. et al. *Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko*. Bratislava: REC Slovensko. 2001. ISBN 80-968591-7-X. 127 s.

Tab.1 Významné dokumenty z hľadiska uplatňovania koncepcie udržateľného rozvoja v SR (upravené podľa⁸⁾)

Rok	Významné dokumenty z hľadiska uplatňovania koncepcie udržateľného rozvoja v SR
1992	prijatie záverov Konferencie OSN o ŽP a rozvoji v Rio de Janeiro, t.j. Rio-deklarácie, Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Dohovoru o biologickej rôznorodosti - SR pristúpila k nim 19.5.1993 s ratifikáciou 23.8.1994 s platnosťou od 20.11.1994, Uznesenie Vlády SR č. 718/1992.
1993	Dokument „Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky“ zahŕňa 8 preferovaných aktivít a 5 priorít
1996	publikácia Agenda 21 - účelová publikácia MŽP SR ⁹ Národná správa „Smerovanie k trvalo udržateľnému Slovensku“ (vydala STUŽ/SR) Národný environmentálny akčný program I.
1997	Koncepcia uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov TUR v SR
1999	Národný environmentálny akčný program II. (aktualizovaný) Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja SR pre realizáciu programu PHARE 2000, časť 1 - Národná rozvojová stratégia Prvé zasadnutie Rady vlády SR pre TUR Plán rozvoja vidieka SR pre implementáciu programu SAPARD
2000	Národný plán regionálneho rozvoja publikácia STUŽ/SR: Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti ¹⁰
2001	Koncepcia územného rozvoja SR Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky.- schválená uznesením č.978 vlády SR z 10.10.2001 ¹¹ publikácia „Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko“ vydaná v rámci projektu „Podpora TUR v SR“, vydal REC Slovensko a gestorom bolo MŽP SR ¹² STUŽ vydala publikáciu „Slovensko desať rokov po Riu“, ktorá okrem iného uvádza aj stručný prehľad pro-trvalo udržateľných aktivít na Slovensku ¹³
2002	Životné prostredie.- Monotematické číslo <i>Desať rokov od Ria</i> . Bratislava: SAV NR SR schválila 3.4.2002 dokument Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky Enviromagazín, mimoriadne číslo – Monotematické číslo Svetový summit Johannesburg 2002. Banská Bystrica, 7/2002
2003	Životné prostredie. - Monotematické číslo <i>Životné prostredie po Johannesburgu</i> . Bratislava: SAV <ul style="list-style-type: none"> • Konferencia Slovensko rok po Johannesburgu - Smolenice, 29. - 30. 4.2003 • Medzinárodná konferencia „Johannesburg+1 (Směrování k udržitelnému rozvoji)“. Olomouc, 24.- 25.4. 2003 Národná správa o WSSD
2010	Národný program reforiem SR 2010 bol schválený uznesením vlády SR č. 806/2010 dňa 17. novembra 2010.
2011	Národný program reforiem SR na roky 2011 – 2014 schválila vláda SR uznesením č. 256/2011, ¹⁴
2012	Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012, ¹⁵ Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015, ¹⁶ Aktualizovaný Národný program reforiem SR 2012 (aktualizácia) bol schválený v júni 2012, ¹⁷

⁸ RUSKO, M. AMBRÓŠ, I., KUBIŠOVÁ, K. *Pozitívne výsledky od Summitu Zeme v Rio de Janeiro*. In Euroregión Tatry – súčasť zelených Karpát. Medzinárodná konferencia o životnom prostredí na území Euroregiónu Tatry 7.-8.10.2002. Stará Lesná. 2002. s. 67-74

⁹ KLINDA, J. *AGENDA 21 a ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja*. Bratislava: MŽP SR. 1996. 1. vyd. 517 s. ISBN 80-88833-03-5

¹⁰ HANUŠIN, J. et al. *Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti*. Bratislava: STUŽ. 2000. 1. vyd. 158 s. ISBN 80-968415-3-X

¹¹ MEDERLÝ, P. et VILINOVIČ, K. [Eds] *Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky*. Dokument schválený uznesením vlády SR č. 978 z 10.10.2001. Bratislava, 2001

¹² MEDERLÝ, P. et al. *Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko*. Bratislava: REC Slovensko. 2001. ISBN 80-968591-7-X. 127 s.

¹³ HUBA, M. *Slovensko desať rokov po Riu*. Bratislava: STUŽ. 2001. 1. vyd. 127 s. ISBN 80-968415-5-6

¹⁴ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2011 – 2014, Číslo materiálu: UV-10827/2011. - - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19533>

¹⁵ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012, Číslo materiálu: UV-14703/2012. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20953>

¹⁶ Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015 Číslo materiálu: UV-14702/2012. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20952>

¹⁷ Aktualizácia Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 Číslo materiálu: UV-21704/2012. - - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21212>

2013	Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013 ¹⁸ , ktorého súčasťou je aj s Akčný plán NPR SR 2013
	Program stability Slovenskej republiky na roky 2013 až 2016, ¹⁹
2014	Národný program reforiem SR 2014, ²⁰
	Program stability SR na roky 2014 až 2017, uznesenie č. 194/2014, ²¹
2015	Národný program reforiem SR 2015 ²²
	Program stability Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018., uznesenie č. 215/2015, ²³

Strategické dokumenty

Strategické dokumenty obsahovo prinášajú rozvojové koncepcie, plány programy a návrhy politik, ktoré sa úplne alebo čiastočne zameriavajú na životné prostredie. V zmysle členenia podľa legislatívnej úrovne je i v položke strategické dokumenty uplatnený princíp lokálnej, regionálnej a národnej úrovne.²⁴

Národná úroveň strategických dokumentov:

•	Voda:
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Program protipovodňovej ochrany v SR do roku 2010 ○ Program znižovania znečistenia vôd škodlivými látkami a obzvlášť škodlivými látkami ○ Situačná správa o zneškodňovaní komunálnych odpadových vôd a čistiarenských kalov v Slovenskej republike ○ Správa o vodnom hospodárstve v Slovenskej republike v roku 2003
•	Ovzdušie:
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Regionálny program na zlepšenie kvality ovzdušia na území Slovenskej republiky pre prízemný ozón ○ Regionálny program na zlepšenie kvality ovzdušia na území Slovenskej republiky pre prízemný ozón - príloha č.1 ○ Regionálny program na zlepšenie kvality ovzdušia na území Slovenskej republiky pre prízemný ozón - príloha č.2 ○ Zaradenie zón a aglomerácií do skupín na základe výsledkov hodnotenia kvality ovzdušia v roku 2004
•	Odpady:
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Program odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015 ○ Návrh národného realizačného plánu pre implementáciu Štokholmského dohovoru o POPs v Slovenskej republike ○ Riešenie nakladania s obalmi v podmienkach Slovenska
•	Environmentálne záťaž:
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Štátny program sanácie environmentálnych záťaží (2010 2015)
•	Všeobecná starostlivosť o ŽP:
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Programové vyhlásenie vlády SR - Časť 2.5 Starostlivosť o životné prostredie (z 28.07.2010) ○ Národný environmentálny akčný program II. ○ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja – obsah

¹⁸ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013, Číslo materiálu: UV-11299/2013. -- [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22344>

¹⁹ Program stability Slovenskej republiky na roky 2013 až 2016, Číslo materiálu: UV-11373/2013. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22352>

²⁰ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2014, Číslo materiálu: UV-19513/2014. -- [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23446>

²¹ Program stability Slovenskej republiky na roky 2014 až 2017, Číslo materiálu: UV-19514/2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23445>

²² Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015, Číslo materiálu: UV-16502/2015. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24536>

²³ Program stability Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018, Číslo materiálu: UV-16785/2015. -- [on-line] Available on - URL: > <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24549><, > <http://www.eu2020.gov.sk/narodny-program-reforciem-sr/><

²⁴ Strategické dokumenty. - [on-line] Available on - URL: <http://www.enviromet.sk/?M=21&lang=sk>

o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja - uznesenie vlády
o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja - I. časť (kapitoly 1, 2)
o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja - II. časť (kapitoly 3, 4)
o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja - III. časť (kapitoly 5, 6)
o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja - IV. časť (kapitoly 7, 8) Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja – prílohy
o Stratégia EHK OSN pre výchovu k trvalo udržateľnému rozvoju
o Agenda 21
o Agenda 21 - príloha č. 1
o Agenda 21 - príloha č. 2
o CSD 2009 - profily štátov – Slovensko
o CSD 2008 - profily štátov – Slovensko
o Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v príslušnom roku
o Indikátory trvalo udržateľného rozvoja - Prehľad vývoja a vyhodnotenie s dôrazom na Slovenskú republiku
o Národný rozvojový plán
o Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010
o Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 – 2013
o Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
o Tematická stratégia pre životné prostredie v mestách

Československo súhlasilo s pristúpením k Riodeklarácii a k Agende 21 v roku 1992. Členom Komisie OSN pre udržateľný rozvoj sa v roku 1996 stala aj Slovenská republika. Táto komisia na svojom štvrtom zasadnutí 18.4. - 3.5.1996 prerokovala a prijala ukazovatele udržateľného rozvoja, ktoré vyhodnocuje každoročne každý štát a súhrne OSN.

Slovenská republika súhlasila s pristúpením k citovaným dokumentom Uznesením Vlády SR č. 718/1992. V tomto uznesení vláda SR uložila všetkým ministrom a vedúcim ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR využiť výsledky UNCED a zapracovať ich do programov nimi riadených rezortov.

Uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja sa premietlo aj do Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej (Luxemburg, 1993), ktorej článok 72 ods. 2 Hospodárskej spolupráce znie: "Opatrenia hospodárskej politiky a iné opatrenia budú určené na to, aby viedli k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju Slovenskej republiky a budú sa riadiť zásadou trvalo udržateľného rozvoja."

Ministerstvo životného prostredia SR vypracovalo Stratégiu, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky. Túto stratégiu schválila vláda SR uznesením č. 619/1993 a Národná rada SR všetkými hlasmi 18. novembra 1993 uznesením č. 339.

Opatrenia na dosiahnutie cieľov citovanej stratégie (Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky) v desiatich sektoroch ochrany a tvorby životného prostredia sú zakotvené v Národnom environmentálnom akčnom programe (NEAP) prijatom Uznesením vlády SR č. 350/1996.

Na Národný environmentálny akčný program (NEAP), prijatý uznesením vlády SR č. 350/1996, na ktorý nadväzovalo 9 krajských environmentálnych akčných programov (KEAP) a 79 okresných environmentálnych akčných programov (OEAP).

Po trojročnom období realizácie v priebehu roka 1999 Ministerstvo životného prostredia SR pripravilo odpočet plnenia v ňom obsiahnutých opatrení a súčasne aktualizovalo obsah dokumentu do podoby NEAP II. Tento aktualizovaný dokument schválila Vláda SR Uznesením č. 1112 zo dňa 16.12.1999.

NEAP II nadviazal na strednodobé a dlhodobé ciele Štátnej environmentálnej politiky SR. Vychádzal z potreby vytvárania predpokladov pre udržateľný rozvoj spoločnosti v národnom i medzinárodnom kontexte a naplnenia podmienok umožňujúcich integráciu SR do európskych a celosvetových štruktúr zameraných na globálnu bezpečnosť a mier vo svete (EU, OECD, OSN). Ukazovatele udržateľného rozvoja vystupujú ako kritérium transformačných zmien podnikov, regiónov, národných hospodárstiev a integračných zoskupení. Z

celkového počtu 125 aktuálnych ukazovateľov pre SR je 49 environmentálnych (39,2 %), 23 ekonomických (18,4 %), 38 sociálnych (30,4 %) a 15 inštitucionálnych (12 %).²⁵

Národný environmentálny akčný program II. je rozdelený do desiatich sektorov:

- /sektor A/ ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme,
- /sektor B/ ochrana a racionálne využívanie vôd,
- /sektor C/ odpadové hospodárstvo,
- /sektor D/ rizikové faktory a jadrová bezpečnosť,
- /sektor E/ starostlivosť o prírodu a krajinu a územný rozvoj,
- /sektor F/ ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, pôdy a lesa,
- /sektor G/ ekonomika životného prostredia,
- /sektor H/ environmentálna informatika a monitoring,
- /sektor I/ environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia,
- /sektor J/ organizácia a riadenie starostlivosti o životné prostredie.²⁶

NEAP II. bol formulovaný v období zosúladovania nášho environmentálneho práva s predpismi EÚ. Transpozíciu práva EÚ v oblasti životného prostredia do právneho systému SR možno charakterizovať ako veľmi dôležitú orientáciu zostavenia NEAP II., podporujúcu snahy SR o integráciu do EÚ. V praktickej rovine išlo o upresnenie východísk a sformulovanie upravených cieľov a opatrení na ich realizáciu tak, aby došlo k zjednotenému koncepčnému riešeniu environmentálnych problémov pri zohľadnení odvetvových regionálnych špecifik. Aktualizovaný NEAP II. sa snaží vo svojich cieľoch a opatreniach reagovať na reálnu environmentálnu situáciu v SR: pretrvávajúce znečistenie zložiek životného prostredia, dlhodobú nešetrnú exploataciu prírodných zdrojov, nedomyšlené zásahy do prírody a ekosystémov, zlý zdravotný stav obyvateľstva SR a pod. Preto NEAP II. obsahuje opatrenia investičného, programového, koncepčného, legislatívneho, administratívneho i výchovno-vzdelávacieho charakteru.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR je komplexným dokumentom, ktorý definuje podmienky na uplatnenie princípov udržateľného rozvoja a jeho troch základných aspektov (sociálneho, ekonomického a environmentálneho) v SR. Vláda SR schválila dokument uznesením č. 978 z 10.10.2001 a Národná rada SR ho ratifikovala v apríli 2002. Stratégia podrobne analyzuje ekonomickú, sociálnu a environmentálnu situáciu na Slovensku, hodnotí jednotlivé stratégie, koncepcie, programy a aktivity vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, navrhuje ich realizáciu na základe definovaných princípov na riadenie činnosti ľudí a vymedzuje kritériá na posudzovanie uplatňovania týchto princípov.

Horizontálna priorita a udržateľný rozvoj

Národným referenčným dokumentom o národnej stratégii rozvoja predstavujúcim referenčný nástroj na prípravu programovania fondov cez operačné programy v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva je Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.

Závazným programovým dokumentom koordinácie implementácie horizontálnej priority Informačná spoločnosť a Trvalo udržateľný rozvoj pre koordinátora a riadiace orgány jednotlivých operačných programov je Systém koordinácie implementácie horizontálnej priority Informačná spoločnosť na roky 2007 – 2013 a Systém koordinácie implementácie horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj na roky 2007 – 2013, v ktorom sú zadefinované základné postupy koordinácie a implementácie.²⁷

Kvalitatívnym nástrojom riadenia a prostriedkom na zvýšenie efektívnosti a účinnosti implementácie horizontálnej priority Informačná spoločnosť a trvalo udržateľný rozvoj bol Plán hodnotení horizontálnej priority Informačná spoločnosť na programové obdobie 2007-2013 a Plán hodnotení horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj na programové obdobie 2007 -2013.

Základným dokumentom pre dosiahnutie kvalitnej, komplexnej a odbornej úrovne informovania verejnosti, riadiacich orgánov a ďalších cieľových skupín o problematike horizontálnej priority Informačná spoločnosť a Trvalo udržateľný rozvoj s dôrazom na úlohy EÚ v týchto oblastiach a príspevok fondov EÚ k ich plneniu bol Plán informovania a publicity koordinátora horizontálnej priority Informačná spoločnosť na roky 2007-2013

²⁵ KLINDA, J. Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania. Koncepcia uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike. Bratislava: MŽP SR, 1997, 40 s., ISSN 1335 – 1564

²⁶ KLINDA, J. [Ed.] *Národný environmentálny akčný program II.* Bratislava: MŽP SR.1.vyd.,[2000], 76 s. ISBN 1335-1564

²⁷ Dokumenty HPISaTUR. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/dokumenty-hpissatur/>

a Plán informovania a publicity koordinátora horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj na roky 2007-2013.²⁸

Horizontálna priorita Národného strategického referenčného rámca (NSRR) je priorita, ktorá komplementárnym spôsobom vplýva na ciele NSRR a ktorej zmyslom je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority/prioritné osi/opatrenia, resp. projekty jednotlivých OP. Horizontálna priorita Trvalo udržateľný rozvoj bola v rámci NSRR zadaná ako jedna zo štyroch horizontálnych priorít v programovom období 2007 – 2013.

Cieľom HP TUR (Horizontálna priorita Trvalo udržateľný rozvoj) je zabezpečiť, aby výsledný efekt všetkých intervencií financovaných v rámci NSRR synergicky podporoval trvalo udržateľný rozvoj vo všetkých jeho zložkách, t.j. v environmentálnej, ekonomickej a sociálnej zložke v súlade s cieľmi a ukazovateľmi obnovenej Stratégie TUR EÚ.

Na politickej úrovni koordináciu úlohu pri implementácii HP TUR plní podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Túto úlohu celkovo vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju plní prostredníctvom Rady vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj z funkcie jej predsedu. Koordinátorom horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj na pracovnej úrovni je odbor koordinácie priorít vedomostnej spoločnosti, sekcia európskej politiky a vedomostnej spoločnosti, Úrad vlády SR. V oblasti energetickej efektívnosti koordináciu podpory energetiky horizontálne zabezpečuje Ministerstvo hospodárstva SR.

Záväzným programovým dokumentom koordinácie implementácie horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj pre koordinátora a riadiace orgány jednotlivých operačných programov je „Systém koordinácie a implementácie horizontálnej priority Trvalo udržateľný rozvoj na roky 2007 – 2013“, v ktorom sú zadané základné postupy koordinácie a implementácie. Tento dokument nájdete na stránkach Úradu vlády SR.²⁹

V rámci hlavného cieľa HP TUR boli definované špecifické a čiastkové ciele:

- Zvýšenie ekonomickej prosperity
  - posilnenie konkurencieschopnosti a efektívnosti ekonomiky Slovenska,
  - zvýšenie úrovne výskumu, vývoja a vzdelávania,
  - znižovanie energetickej a surovinovej náročnosti hospodárstva a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie (ďalej aj „OZE“).
- Zvýšenie kvality životného prostredia
  - racionálne využívanie prírodných zdrojov,
  - zmiernenie dôsledkov zmeny klímy,
  - zníženie znečisťovania zložiek životného prostredia,
  - ochrana prírody a biologickej diverzity.
- Sociálna solidarita a inklúzia
  - zníženie miery nezamestnanosti,
  - posilnenie postavenia znevýhodnených a marginalizovaných skupín obyvateľstva,
  - zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva.
- Vyrovnaný regionálny rozvoj
  - posilnenie celkového ekonomického, sociálneho a kultúrneho potenciálu regiónov,
  - skvalitnenie dopravnej infraštruktúry,
  - skvalitnenie informačnej infraštruktúry.³⁰

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, v čl. 8 stanovilo povinnosť dodržiavať v rámci systému európskych štrukturálnych a investičných fondov 2014 – 2020 horizontálny princíp Udržateľný rozvoj (HP UR). Hlavným cieľom HP UR je zabezpečenie environmentálnej, sociálnej a ekonomickej udržateľnosti rastu, s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia pri zohľadnení zásady „znečisťovateľ platí“.

Systém implementácie HP UR na roky 2014 – 2020 vypracoval Úrad vlády SR, Odbor prierezových priorít Sekcie Centrálny koordináčny orgán ako gestor zodpovedný za riadenie a implementáciu HP UR. HP UR plynule nadväzuje na horizontálne priority Národného strategického referenčného rámca obdobia 2007 -2013 Trvalo udržateľný rozvoj a Informačná spoločnosť, ktorých koordinátorom je OPP. Zachovaním inštitucionálnej zodpovednosti na tom istom organizačnom útvaru toho istého ústredného orgánu štátnej správy sa zachováva

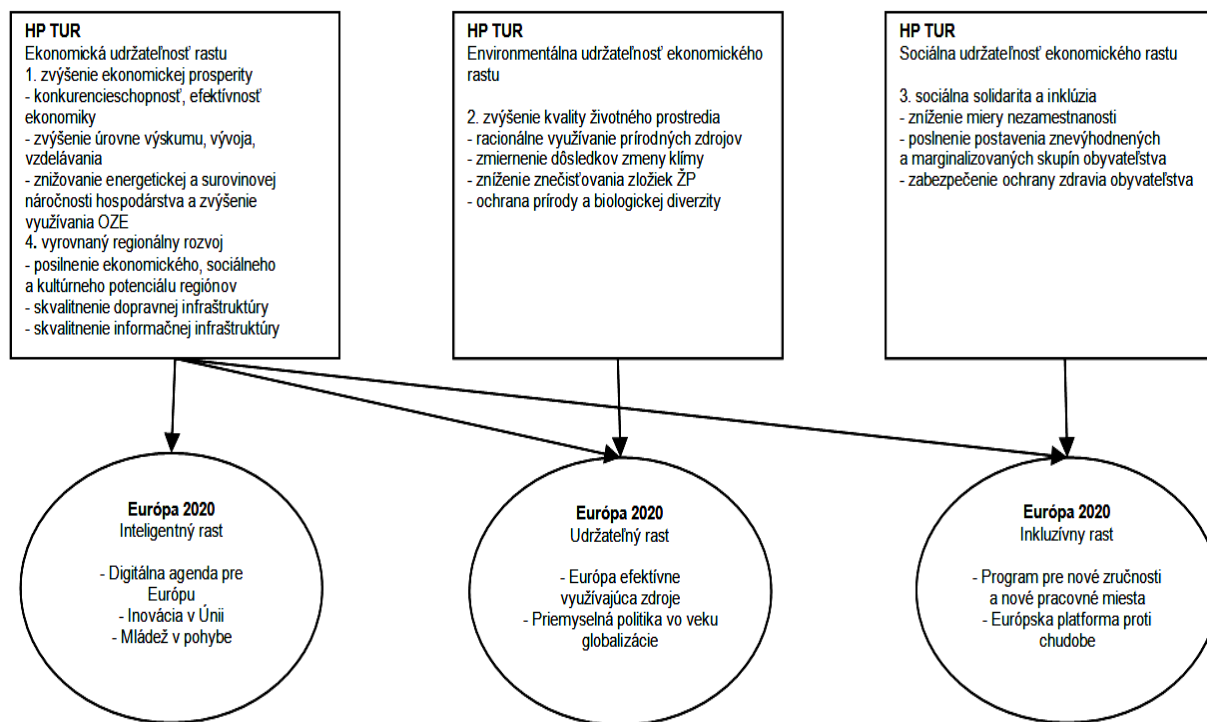
²⁸ Dokumenty HPISaTUR. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/dokumenty-hpissatur/>

²⁹ Trvalo udržateľný rozvoj. - [on-line] Available on - URL: <http://www.nsrr.sk/sk/horizontalne-priority/trvalo-udrzatelny-rozvoj/>

³⁰ Výročná správa HP TUR 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/vyroczne-spravy-hpis-a-hptur/>

kontinuita aktivít a vytvára predpoklad účinnejšej implementácie HP UR s využitím už získaných skúseností z predchádzajúceho obdobia.

Ciele HP TUR prispievajú k napĺňaniu stratégie Európa 2020, a to všetkých troch jej priorit: inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Ciele a merateľné ukazovatele HP TUR sú v jasnej korelácii s prioritami a cieľmi stratégie Európa 2020. Rámcové vzájomné súvislosti HP TUR a stratégie Európa 2020 dokumentuje obr. 1.

Obr.1 Korelácia HP TUR a stratégie Európa 2020³¹

Základným národným dokumentom stratégie Európa 2020 je Národný program reforiem SR (NPR SR).³² Národný program reforiem SR 2010 bol schválený uznesením vlády SR č. 806/2010 dňa 17. novembra 2010.³³ NPR SR na roky 2011 – 2014 (prvý NPR v rámci stratégie Európa 2020) vláda SR schválila svojím uznesením č. 256/2011 a odsúhlasila v ňom aj národné ciele SR.^{34, 35} V apríli 2012 predložila Slovenská republika Európskej komisii&

- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012,³⁶
- a Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015.³⁷

Aktualizovaný Národný program reforiem SR 2012 (aktualizácia) bol schválený v júni 2012.³⁸ V apríli 2013 predložilo Slovensko Európskej komisii Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013³⁹, ktorého súčasťou je aj s Akčný plán NPR SR 2013, a Program stability Slovenskej republiky na roky 2013 až 2016.⁴⁰

³¹ Výročná správa HP TUR 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/vyroczne-spravy-hpis-a-hptur/>

³² Národný program reforiem SR. UV-41574/2010. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=18876>

³³ Národný program reforiem SR 2010, Uznesením vlády SR č. 806/2010 zo dňa 17. novembra 2010

³⁴ Výročná správa HP TUR 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/vyroczne-spravy-hpis-a-hptur/>

³⁵ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2011 – 2014, Číslo materiálu: UV-10827/2011. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19533>

³⁶ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012, Číslo materiálu: UV-14703/2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20953>

³⁷ Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015 Číslo materiálu: UV-14702/2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20952>

³⁸ Aktualizácia Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 Číslo materiálu: UV-21704/2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21212>

Dňa 23. apríla 2014 vláda SR schválila svojim uznesením č. 195/2014 Národný program reforiem SR 2014⁴¹ a uznesením č. 194/2014 Program stability SR na roky 2014 až 2017.⁴²

Dňa 29. apríla 2015 vláda SR schválila svojim uznesením č. 216/2015 Národný program reforiem SR 2015⁴³ a uznesením č. 215/2015 Program stability Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018.⁴⁴

Vláda SR považuje trvalo udržateľný rozvoj za jeden zo základných pilierov vedomostnej spoločnosti, a preto podporuje jeho vyváženosť tak, že okrem ekonomického rastu budú zohľadnené aj sociálne a environmentálne dopady. Výzvou pre Slovensko je tak premietnuť princípy TUR do každodenného života, posudzovať všetky plánované i realizované aktivity prostredníctvom kritérií TUR a vyhodnocovať smerovanie k trvalej udržateľnosti pomocou súboru merateľných ukazovateľov TUR.

Medzi kľúčové právne predpisy pre životné prostredie a energetiku patria najmä:

- Energetická politika Slovenska (schválená uznesením vlády SR č. 548/2014);
- Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014 – 2016 s výhľadom do roku 2020 (schválený uznesením vlády SR č. 350/2014);
- Zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti;
- Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší;
- Národný akčný plán pre energiu z obnoviteľných zdrojov (schválený uznesením vlády SR č. 677/2010);
- Zákon č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami;
- Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Stratégia energetickej bezpečnosti (schválená uznesením vlády SR č. 732/2008);
- Zákon č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti);
- Zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike;
- Zákon č. 654/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon);
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

³⁹ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013, Číslo materiálu: UV-11299/2013. -- [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22344>

⁴⁰ Program stability Slovenskej republiky na roky 2013 až 2016, Číslo materiálu: UV-11373/2013. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22352>

⁴¹ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2014, Číslo materiálu: UV-19513/2014. -- [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23446>

⁴² Program stability Slovenskej republiky na roky 2014 až 2017, Číslo materiálu: UV-19514/2014. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23445>

⁴³ Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015, Číslo materiálu: UV-16502/2015. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24536>

⁴⁴ Program stability Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018, Číslo materiálu: UV-16785/2015. -- [on-line] Available on - URL: >

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24549><, > <http://www.eu2020.gov.sk/narodny-program-reforiem-sr/><

Záver

Koncept trvalo udržateľného rozvoja hovorí o spôsobe ekonomického rastu, ktorý pokrýva potreby spoločnosti vytváraním podmienok blahobytu v krátkodobom, strednodobom, no najmä dlhodobom horizonte. Koncept stojí na predpoklade, že rozvoj musí napĺňať dnešné potreby bez toho, aby boli ohrozené možnosti pokračujúceho rastu pre ďalšie generácie (napríklad vyčerpaním neobnoviteľných zdrojov bez nájdenia alternatív, zničením ekosystémov nutných pre život, spustením zmien prírodných podmienok, ktoré výrazne skomplikujú možnosti prežitia človeka ako biologického druhu a pod.).

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- Aktualizácia Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 Číslo materiálu: UV-21704/2012. - - [on-line] Available on - URL:
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21212>
- BRUNDTLAND, G. H. et al. *Naše spoločná budúcnosť*. Praha : Academia. 1991. ISBN 80-85368-07-02. 297 s. Dokumenty HPISaTUR. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/dokumenty-hpisatur/>
- HANUŠIN, J. et al. *Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti*. Bratislava: STUŽ. 2000. 1. vyd. 158 s. ISBN 80-968415-3-X
- HUBA, M. *Slovensko desať rokov po Riu*. Bratislava: STUŽ. 2001. 1. vyd. 127 s. ISBN 80-968415-5-6
- KLINDA, J. [Ed.] *Národný environmentálny akčný program II*. Bratislava: MŽP SR. 1. vyd., [2000], 76 s. ISBN 1335-1564
- KLINDA, J. *AGENDA 21 a ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja*. Bratislava: MŽP SR. 1996. 1. vyd. 517 s. ISBN 80-88833-03-5
- KLINDA, J. *Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania. Koncepcia uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike*. Bratislava: MŽP SR, 1997, 40 s., ISSN 1335 – 1564
- MEDERLY, P. et al. *Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko*. Bratislava: REC Slovensko. 2001. ISBN 80-968591-7-X. 127 s.
- MEDERLY, P. et VILINOVIČ, K. [Eds] *Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky*. Dokument schválený uznesením vlády SR č. 978 z 10.10.2001. Bratislava, 2001
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2011 – 2014, Číslo materiálu: UV-10827/2011. - - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19533>
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012, Číslo materiálu: UV-14703/2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20953>
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013, Číslo materiálu: UV-11299/2013. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22344>
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2014, Číslo materiálu: UV-19513/2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23446>
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015, Číslo materiálu: UV-16502/2015. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24536>
- Národný program reforiem SR 2010, Uznesením vlády SR č. 806/2010 zo dňa 17. novembra 2010
- Národný program reforiem SR. UV-41574/2010. - [on-line] Available on - URL:
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=18876>
- Naše spoločná budúcnosť (výťah)*. Brno : EkoCentrum. 3. vyd. ISBN 80-85368-14-5. 59 s.
- NOVÁČEK, P., HUBA, M. *Ohrozená planéta*. Olomouc : PF UP. 1994. ISBN 80-7067-382-6, 203 s.
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015, Číslo materiálu: UV-14702/2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20952>
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2013 až 2016, Číslo materiálu: UV-11373/2013. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22352>
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2014 až 2017, Číslo materiálu: UV-19514/2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23445>
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018, Číslo materiálu: UV-16785/2015. -- [on-line] Available on - URL: >
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24549><, >
<http://www.eu2020.gov.sk/narodny-program-reforiem-sr/><

- RUSKO, M. AMBRÓŠ, I., KUBIŠOVÁ, K. *Pozitívne výsledky od Summitu Zeme v Rio de Janeiro*. In Euroregión Tatry – súčasť zelených Karpát. Medzinárodná konferencia o životnom prostredí na území Euroregiónu Tatry 7.-8.10.2002. Stará Lesná. 2002. s. 67-74
- Strategické dokumenty. - [on-line] Available on - URL: <http://www.environet.sk/?M=21&lang=sk>
- Trvalo udržateľný rozvoj. - [on-line] Available on - URL: <http://www.nsr.sk/sk/horizontalne-priority/trvalo-udrzatelny-rozvoj/>
- Výročná správa HP TUR 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.hpisahptur.gov.sk/vyroczne-spravy-hpis-a-hptur/>
- WITTLINGER, V., KOTRAS, P. *Technika a životné prostredie*. Bratislava : STU 1999, 139 s. ISBN 80-227-1179-9
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí

ADRESY AUTOROV

Doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD.

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

Prof. Ing. Milan PIATRIK, PhD.

Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Koceľova 15, 815 94 Bratislava, Slovenská republika

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.